

Getuigenis afleggen (Jesaja 49,3.5-6; Johannes 1,29-34)

Overweging 15 januari 2017 door Theo Brock

In de Bijbellezingen van vandaag worden getuigenissen afgelegd. Het afleggen van getuigenissen is belangrijk om geloof te voeden en levend te houden, ook ons geloof. Een getuigenis gaat over waarheidsvinding, maar kan welbeschouwd nooit de volledige waarheid brengen. Ons waarnemingsvermogen is namelijk niet alleen gekleurd maar ook beperkt. Zo maakt de beperktheid van onze taal dat de werkelijkheid nooit volledig kan worden beschreven. Je zou kunnen zeggen dat in filosofisch opzicht de waarheid zich altijd gesluierd aandient. Dat geldt in het bijzonder als het om geloofswaarheden gaat, waarbij het niet alleen draait om objectieve feiten, maar veeleer om spirituele beleving en zingeving. Het mystieke laat zich alleen goed beschrijven door ook gebruik te maken van de taal van het hart. De bezieling waarmee iemand zijn spirituele beleving verwoordt, bepaalt dan ook in hoge mate de waarachtigheid van een geloofsgetuigenis. In de Bijbel wordt bij een getuigenis vaak symbolische taal gebruikt om uit te drukken wat eigenlijk niet in woorden te vatten is. Laten we vanuit dit perspectief de getuigenissen in de lezingen van vandaag onder de loep nemen. Getuigenissen die gaan over de vragen: *Wie is de Messias? Wat is zijn opdracht en bestemming? Hoe herkennen wij Hem? Wat betekent Hij voor ons?*

In de eerste lezing getuigt Jesaja over een dienaar van God die uitverkoren is om heil en licht te brengen. Deze dienaar zal niet alleen het joodse volk verlossen uit ballingschap, maar zal ook een licht zijn voor alle mensen, alle volkeren. Licht wordt hier gebruikt als metafoor voor Gods zegen en inspiratie die vrede en liefde groeien laat. De dienaar die licht brengt naar alle uithoeken van de aarde doet natuurlijk denken aan Jezus. Jezus' redding bleef niet beperkt tot het eigen joodse volk, maar gold alle mensen. De kerk belijdt vandaag dat in Jezus de woorden van Jesaja tot vervulling zijn gekomen. De gekozen eerste lezing sluit dan ook naadloos op de evangelietekst aan. In deze tekst getuigt de evangelist Johannes en hij doet dat via Johannes de Doper. Johannes de Doper wordt vandaag niet gepresenteerd als een dreigende profeet die we in de adventstijd ontmoet hebben, maar als een getuige van het nieuwe dat God met de mens voorheeft. De evangelist kent de Schriften zeer goed, ook de getuigenis van Jesaja over de dienaar van de Heer. In de evangelietekst ziet Johannes de Doper Jezus naar zich toekomen en herkent in Hem het goddelijk licht dat zal schijnen in alle uithoeken van de wereld. Hij zegt: *'Zie het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt'*. Deze woorden zijn ons heel bekend uit de liturgie. We zingen het Lam Gods elke zondag voordat we de communie ontvangen.

In het joodse geloof en de joodse traditie is het lam een belangrijk symbool dat verwijst naar de instelling van het paasfeest. Het paasmaal van het lam was het begin van de uittocht uit Egypte, de bevrijding uit de slavernij. In het laatste Bijbelboek, de Apocalyps, is het lam het symbool van de uiteindelijke overwinning, van leven door de dood heen. Johannes noemt Jezus het Lam Gods, omdat hij Jezus ziet als de bode van de nieuwe aarde, als de bode van het nieuwe Rijk van God. In dat nieuwe Rijk van God telt alles en iedereen voor honderd procent mee, en vooral diegenen die kwetsbaar zijn. Overigens niet alleen daarom is dat beeld van een onschuldig lam zo treffend gekozen. We weten, de keuzes die Jezus maakt, moet Hij bekopen met de dood. *'Als een lam zal Hij naar de slachtbank worden geleid'* staat er bij de profeet Jesaja voorspeld. De kruisdood van Jezus doet deze voorspelling in vervulling gaan. Door het offer van Jezus, het nieuwe paaslam, worden alle mensen bevrijd; de blijde boodschap van Jezus sluit niemand uit. Ook dat speelt mee als Johannes de Doper zegt: *'Zie het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt'*.

En dan is er in de evangelietekst ook nog een belangrijke rol weggelegd voor een duif. Een duif wordt er als bode gebruikt voor de goddelijke bevestiging dat Jezus de langverwachte Messias is. De duif is echt een Bijbelse vogel. Denk maar aan het verhaal van de grote zondvloed en de ark van Noach, en hoe na de grote overstroming een duif losgelaten wordt die terugkeert met een olijftak. Een duif met een olijftak als onvergankelijk beeld van nieuwe hoop en van vrede. In de evangelielezing van vandaag is die duif symbool van de Geest, van goddelijke inspiratie. We zien die duif treffend afgebeeld boven het glas-in-lood raam van Johannes de Doper links van het middenpaneel met de lijdende Christus. Johannes de Doper getuigt niet alleen dat de Geest als een duif op Jezus neerdaalde, maar ook dat die Geest op Hem bleef rusten. Zo wordt benadrukt dat het met die Geest van God niet zo gaat als met dingen die voorbijgaan. Het is een lijvende kracht die via Jezus in ieder mens aanwezig wil zijn.

Johannes besluit dan ook dat Jezus de Messias is waarop Israël zit te wachten. Iemand die mensen kan begeisteren. Iemand die zijn kracht vindt bij het licht van God. Jezus, een mens die zonder zonde is omdat Hij in Gods licht staat en zelf dat licht voor mensen wil zijn. Dat brengt Johannes tot de conclusie dat deze mens Jezus een 'Zoon van God' is. Jezus belijden als 'Zoon van God' is ons vanuit de traditie meegegeven, maar wellicht moeilijk te vatten. In mijn ogen wordt zeker bedoeld dat Hij voor ons een uniek na te volgen mens is, omdat zijn levenswandel was geïnspireerd op de God die hij Abba noemde, zijn Vader. Jezus belijden als Zoon van God wil dan zeggen dat Hij voor ons de mensgeworden bevestiging is van Gods bedoeling met ons mensen.

Je roeping ontdekken, je opdracht en bestemming op het spoor komen en daarvan getuigen, daarover gaat het uiteindelijk in de lezingen van vandaag. Voor Christenen is Jezus het grote voorbeeld. In zijn leven heeft Jezus door zijn doen en laten een onvergetelijke indruk achtergelaten. Welnu, wat betekent dat voor ons? Wat moeten wij doen? Allereerst, je open stellen voor Gods licht zoals Jezus ons heeft voorgeleefd. Maar, wat is dat goddelijk licht dan? We kunnen hiervoor een eenvoudig antwoord vinden bij Johannes de evangelist. God is liefde en liefde is het initiatief van God naar ons toe, zo meldt hij in zijn eerste brief. Dat initiatief van God laat zijn sporen na. Volgens de theoloog Schillebeeckx laat God zijn sporen na in de wonderen van de schepping en in ons geweten. Met andere woorden: We kunnen Gods licht en liefde herkennen in de hele wereld, in de natuur, in de mysterieuze grootsheid van het heelal, in de mensen om ons heen en vooral ook in onszelf.

Met dat inzicht kunnen we optimistisch en geïnspireerd in het leven staan en andere mensen tegemoet treden. Dat heeft ook Jezus ons voorgeleefd. Het fundament van de Blijde Boodschap van Jezus is naastenliefde, je naaste lief hebben gelijk jezelf. Jezus heeft ons ook het mooie beeld van God gegeven als een liefhebbende Vader. Dat Godsbeeld houdt in wezen het inzicht in dat niemand meer mens is dan de ander. Dat maakt ons broers en zussen van elkaar want wij mogen ons allen kinderen van God noemen.

Als we de sporen van de God van Jezus in de natuur, in de mensen om ons heen, en in onszelf serieus nemen, houdt dat ook de opdracht in hiervan te getuigen. Een getuigenis niet om kerkelijke leerstellingen op te dringen, maar een getuigenis die ruimte maakt voor het mysterie dat wij Gods licht en liefde noemen. Geloven houdt in dat we ons laten aanspreken door wat ons in het evangelie van deze Jezus wordt aangereikt, zonder ons kritisch vermogen geweld aan te doen. Geloven is een persoonlijke levenshouding die gevoed wordt door hoofd en hart, met als opdracht om zelf Gods licht te laten schijnen.